

Jaarverslag over 2007

Op *zaterdag 27 januari* vond de jaarlijkse statutaire vergadering voor de tweede opeenvolgende keer plaats in de kelder van het historische pand *Huis De Clippel*, Korenmarkt 6, waar we opnieuw te gast waren bij de heer en mevrouw L. Michiels. Voor het vijfde jaar op rij bestond deze hoogdag in het bestaan van de Kring uit een drieluik, namelijk een korte statutaire vergadering, een lezing en een receptie. Voorzitter Paul DE WIN, die precies vijf jaar gelden Aloïs Jans als voorzitter opvolgde, opende de statutaire vergadering met een welkomstwoord. Voor het eerst in de functie van secretaris, gaf ik vervolgens lezing van het jaarverslag met de activiteiten die de Kring in de loop van 2006 georganiseerd had. Daarna bracht penningmeester AXEL VAECK verslag uit over de financiële toestand van de Kring. De rekeningen werden, conform de statuten, goedgekeurd door de aanwezige leden en er werd kwijting gegeven aan de penningmeester en aan de bestuurders. Tot slot van het eerste uik werd de heer Bart Stroobants, kunsthistoricus, conservator van de Mechelse Stedelijke Musea en tien jaar lid van de Kring, door de voorzitter namens het bestuur voorgedragen als raadslid. De Algemene Vergadering keurde de voordracht goed.

Gastheer Luc MICHIELS nam vervolgens het woord voor een uiteenzetting onder de titel *Tussen Tijd en Klank. Geschiedenis van de familie Michiels als makers van torenuurwerken en beiaarden in Baal, Mechelen en Doornik*. Aan de hand van oude familiefoto's, documenten en stambomen, gebracht met een verzorgde PowerPoint-presentatie, schetste de spreker en overzichtelijk en boeiend beeld van zijn directe voorouders en hun activiteiten als torenuurwerkmakers in Baal en Mechelen en als klokkengieters in Doornik. Aansluitend kregen de talrijke aanwezigen de gelegenheid om deel te nemen aan een rondleiding door het beschermde atelier van de Firma Michiels en enkele kamers van het gerestaureerde *Huis De Clippel*. Traditioneel werd de bijeenkomst afgesloten met een receptie, die de Kring dit jaar aan de leden en de gastheer aanbood.

Op *dinsdag 27 februari* belichtte raadslid Herwig DE LANNOY de figuur van burgemeester Karel Dessain (1871-1944) en situeerde hem in het woelige politieke leven van Mechelen in de eerste helft van de 20ste eeuw. Spreker verwees hierbij naar zijn artikel in de *Handelingen* (dl. 108, 2004, p. 203-250) en naar zijn biografische notitie in de internetencyclopedie Wikipedia (http://nl.wikipedia.org/wiki/Karel_Dessain). De lezing werd ondersteund door een PowerPoint-presentatie en geïllustreerd met foto's en spotprenten.

Mark SOMERS, conservator is van het A.M.V.C. Letterenhuis in Antwerpen, gaf op *dinsdag 27 maart 2007* een lezing over *Het Mechelse oorlogsdagboek van Maurits Sabbe*. Spreker schetste eerst bondig de carrière van de schrijver: na studies Germaanse filologie aan de Gentse universiteit, werd Maurits Sabbe leraar in Brussel en vanaf 1903 leraar aan het Atheneum in Mechelen; hij woonde in Mechelen tot in 1919; wanneer hij, lid geworden van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde,

benoemd werd tot conservator van het museum Plantijn-Moretus in Antwerpen. Zijn onuitgegeven oorlogsdagboek geeft heel wat details prijs over zijn Mechelse contacten en over gebeurtenissen in Mechelen tijdens de bezetting van 1914-1918.

Op *zondag 22 april 2007* verleende onze Kring zijn medewerking aan de Erfgoeddag, met als thema *De waarde(n) van erfgoed. Niet te schatten*. Met een beperkte tentoonstelling in het Stadsarchief, onder de titel *Op de bres voor historisch Mechelen*, toonde de Kring haar “niet te schatten waarde” voor het culturele leven, het patrimonium en het erfgoed van onze stad. Onze Kring kan bogen op een gedegen traditie van wetenschappelijk hoogstaande lezingen en bijdragen over Mechelen en ruime omgeving en toonde dan ook met fierheid zijn publicaties. Daarnaast werden kanunnik Willem Van Caster (18736-1918), dr. Georges Van Doorslaer (1864-1940), kanunnik Jozef Laenen (1871-1940), Raymond Van Aerde (1876-1944) en dr. Henry Joosen (1911-1997) als prominente bestuursleden uit de 120-jarige geschiedenis van de Kring in de belangstelling gebracht met hun portret en een beknopte bio-bibliografische notitie.

Prof. dr. Gustave JANSSENS, archivaris van het Koninklijk Paleis en deeltijds hoofddocent aan de Katholieke Universiteit van Leuven gaf op *dinsdag 24 april 2007* voor onze leden en verschillende belangstellenden, onder wie Jo Haazen, directeur van de Koninklijke Beiaardschool Jef Denyn, een boeiende lezing onder de titel *Koninklijke belangstelling voor een Mechels “art nouveau”: de beiaardmuziek*. Spreker illustreerde de bijzondere belangstelling die het Hof steeds heeft gehad voor Mechelen, haar beiaard en de beiaardmuziek.

Ing. Paul TEMMERMANS, hoofd van de technische diensten van de stad Mechelen, gaf op *dinsdag 29 mei 2007* een lezing *Over Mechelse vlieten en bruggen*. Het accent van zijn uiteenzetting, geïllustreerd met tal van unieke foto's in een mooie PowerPoint-presentatie, lag op de Melaan, die in het kader van het Europese project *Water in historic city centers* werd opengelegd. Spreker toonde de evolutie van de ingenieuze werken aan de Melaan en de archeologische vondsten die aan het licht kwamen.

Op *dinsdag 26 juni 2007* vergastte dr. Johan DAMBRUYNE, archivaris in het Rijksarchief Beveren-Waas, de aanwezige leden op een *status quaestionis* van het goudleerproject van de Mechelse Erfgoedcel. ANNELIES LIETEN, beleidscoördinator van de Erfgoedcel, leidde het goudleerproject in. Het uitgangspunt van dit project was de verzameling goudleer van de Stedelijke Musea die gerestaureerd werd in het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium en die sinds 2004 kan bewonderd worden in de goudleerkamer in het Museum Hof van Busleyden. Het onderzoeksproject legde de nadruk op de sociaal-economische achtergronden van de goudleerproductie in Mechelen: de werkverdeling en belangenconflicten binnen de ledersector, de specifieke Mechelse productiemethode, de familierelaties en sociale netwerken, de status en de welstand van de goudkleermakers. Dr. JOHAN DAMBRUYNE bracht met een goed gedocumenteerde en geïllustreerde uiteenzetting zijn onderwerp onder de titel: *Het goudleerproject: onderzoeksstrategie en nieuwe bevindingen*. Het is duidelijk geworden dat Mechelen in de 17de en 18de eeuw

het epicentrum was van de goudleerproductie in de Nederlanden. Toch is het archiefonderzoek nog lang niet afgerond. Hopelijk wordt het project verdergezet.

Raadslid Marcel KOCKEN nam ons op *zaterdag 4 augustus 2007* mee op een wandeling door de binnenstad *Op zoek naar moorden, zelfmoorden, ketters en heksen, beulen en rechters in het 16de-, 17de- en 18de-eeuwse Mechelen*. De vele toehoorders keken als het ware mee over de schouders van de schepenen-rechters en de beul, vernamen wat er gebeurde met de Mechelaar die in contact kwam met het gerecht, hoe de beul te werk ging en luisterden naar enkele sterke verhalen over veroordeelden en hun cipiers.

Op *dinsdag 25 september 2007* gaf ik in het Stadsarchief een lezing over *Mechelse politiemannen in het Verzet (1940-1945)*. De tentoonstelling in De Noker eind 2005 onder de titel *Emilie Fresco. Redders en geredden in Mechelen tijdens de Tweede Wereldoorlog* vormde de aanleiding om voor het eerst specifiek onderzoek te verrichten naar Mechelse politiemannen, die actief waren in het Mechelse verzet. Een verkennend onderzoek, gebaseerd op archiefdocumenten en foto's, aangevuld met verhalen van enkele van hun kinderen, toonde aan dat reeds van bij het begin van de bezetting zowel politieofficieren als agenten in het georganiseerde verzet waren gestapt. 23 Politiemensen konden geïdentificeerd worden, die zeker hiertoe hadden behoord. Dit aantal is markant te noemen, gezien tijdens de bezetting het Mechelse korps uit circa 80 geüniformeerde politiemannen bestond.

Op *dinsdag 30 oktober 2007* gaf medelid dr. Bart BALLAUX, senior adviseur Digitale Duurzaamheid bij het Nationaal Archief in Den Haag, een lezing over *Schippers in wijzigende omstandigheden: structuur en organisatie van het Mechelse schippersambacht gedurende de lange zestiende eeuw* op grond van zijn doctorale dissertatie (Universiteit Antwerpen). Spreker toonde aan dat Mechelen in de pre-industriële periode een belangrijke binnenvaart was en dat, dankzij enkele privileges, de Mechelse schippers een sterke positie hadden verworven in de Brabantse binnenvaart.

Historica Leni THIERS gaf op *dinsdag 27 november 2007* een lezing over haar bouwhistorisch onderzoek van de voormalige refuge van Grimbergen, Onze-Lieve-Vrouwstraat 52 in Mechelen, studie die zij uitvoerde onder begeleiding van ons medelid Linda Van Langendonck en architect Paul Bellemans in het kader van de eerste master Monumenten- en Landschapszorg aan het Hoger Architectuurinstituut Henry van de Velde in Antwerpen. Onder de talrijke toehoorders verwelkomde de voorzitter ere-abt Werenfried Petrus Wagenaar en pater Gereon Van Boeschoten van de abdij van Grimbergen. De synthese van het eindwerk van Leni THIERS verscheen inmiddels in de *Handelingen* (dl. 110/1, 2006, p. 57-77).

Van *vrijdag 7 tot en met zondag 9 december 2007* verleende de Kring traditioneel zijn logistieke medewerking aan de organisatie van de Internationale Antiquaren(boeken)beurs, die op initiatief van ons medelid Jacques GARCIA voor de vijftiende maal plaatsvond in het Cultuurcentrum aan de Minderbroedersgang 5.

In het voorbije jaar vernamen wij het overlijden van de volgende trouwe leden: kanunnik Lodewijk De Backer (lid sinds 1953), dokter Rosemarie Weissenrieder (1973), mevrouw Imelda Jans (1983), jongste zuster van onze erevoorzitter, de heer Jozef Geens (1990) en Constant Van de Wiel (1976), erearchivaris van het Aartsbisdom. Het bestuur betuigde namens de Kring zijn oprechte deelneming aan de getroffen familieleden.

Mechelen, 31 december 2007

De secretaris,
FRANÇOIS VAN DER JEUGHT

Handelingen (dl. CXI, p. 27-31).